

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/16/2023
Identifikačné číslo spisu:	1320201291
Dátum vydania rozhodnutia:	19.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1320201291.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne A. D., narodenej XW. zastúpenej Mgr. Tomášom Michnicom, advokátom, Žilina, Na Priekope č. 174/13, proti žalovanej Slovenskej sporiteľni, a.s., Bratislava, Tomášiková 48, IČO: 00151653, zastúpenej AK JUDr. Marek Hic, s.r.o., Martin, P. O. Hviezdoslava 10625/23B, IČO: 36865036, o určenie neplatnosti zmluvy o splátkovom úvere, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B3-44/Csp/2/2020, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. októbra 2022 sp. zn. 9CoCsp/29/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Pôvodne Okresný súd Bratislava III (teraz Mestský súd Bratislava IV, ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 2. marca 2022 č. k. 44Csp/2/2020-59 žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o splátkovom úvere zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie žalobkyne, rozsudkom z 2. marca 2022 pod sp. zn. 9CoCsp/29/2022 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 1 a 2 CSP) a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (§ 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP).

2.1. V odôvodnení rozsudku odvolací súd mimo iného uviedol: „5.1. Podľa § 41 Občianskeho zákonníka, ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplyva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu.

5.2. Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito,

jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

5.3. Podľa § 53 ods. 12 Občianskeho zákonníka, neprijateľnosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.

5.4. Podľa § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, apotrebitel' sa môže pred súdom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobou.

6. Z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie mal odvolací súd za preukázané, že sporové strany uzavreli dňa 22. 05. 2014 zmluvu o splátkovom úvere č..., na základe ktorej žalovaný ako dodávateľ poskytol žalobkyni v pozícii spotrebiteľa finančné prostriedky vo výške 12.500 eura, ktoré sa žalobkyňa zaviazala vrátiť v 120 mesačných splátkach v sume 179,96 eura, pri fixnej úrokovej sadzbe 10,90 %, RPMN 12,56 %, priemernej RPMN 11,75 %. Žalobkyňa sa zaviazala vrátiť celkovú sumu 21.611,16 eura v konečnom termíne splatnosti 15. 6. 2024. Žalobkyňa sa žalobou podanou dňa 17. 01. 2020 domáhala na určenia, že vyššie uvedená zmluva je neplatná z dôvodu, že predmetná zmluva obsahovala neprijateľné zmluvné podmienky.

7. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil prípustnosť žaloby podľa § 137 písm. d) C.s.p., teda že je možno žalobou požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitého predpisu. Právny základ na podanie uvedenej žaloby je zakotvený v ustanovení § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z., ktorý umožňuje spotrebiteľovi podať žalobu na určenie, že zmluva o spotrebiteľskom úvere je neplatná alebo je bez úrokov a bez poplatkov. Následne súd prvej inštancie správne pristúpil k skúmaniu, či sú dané dôvody na určenie neplatnosti o spotrebiteľskom úvere.

8. Správne tiež súd prvej inštancie dospel k záveru, že dôvod neplatnosti predmetnej zmluvy o splátkovom úvere nie je daný, dôvody ktoré náležite odôvodnil. V predmetnom právnom vzťahu boli naplnené všetky podstatné obsahové náležitosti zmluvy o úvere, tak ako ich požaduje ustanovenie § 497 Obchodného zákonníka, t. j. žalobkyni boli žalovaným poskytnuté finančné prostriedky, ktoré sa žalobkyňa zaviazala vrátiť v určenej lehote a zaplatiť úroky. Žalobkyňa sa neplatnosti zmluvy o splátkovo úvere domáhala z dôvodu, že zmluva mala obsahovať väčšie množstvo neprijateľných zmluvných podmienok. Zo zákona vyplýva, že zmluva nesmie obsahovať neprijateľné zmluvné podmienky a v prípade, že by sa v spotrebiteľských zmluvách takáto podmienka vyskytla, sankcionuje ju neplatnosťou. Samotná neplatnosť neprijateľnej zmluvnej podmienky nespôsobuje automaticky neplatnosť celej zmluvy. Súd prvej inštancie správne poukázal na ustanovenie § 41 Občianskeho zákonníka, hoci výslovne ho v rozhodnutí neuviedol, ale obsahovo z neho vychádzal, podľa ktorého je potrebné skúmať, že či je možné neplatnú časť zmluvy oddeliť od zmluvy bez toho, aby sa zasiahlo do jej podstaty. Ak má ísť o väčšie množstvo neprijateľných zmluvných podmienok je potrebné skúmať, či zmluvou o spotrebiteľskom úvere neprišlo k hrubému nepomeru práv a povinností v neprospech slabšieho spotrebiteľa, ako aj vzhľadom na evidentnú nadvládu nad dlžníkom - spotrebiteľom (slabšia pozícia, čo do vyjednávacej pozície a čo do informovanosti), v takom prípade by bolo nutné určiť neplatnosť zmluvy ako celku v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Predmetná zmluva o úvere by nemohla v demokratickej spoločnosti obstáť ako platný právny úkon (pozri rozsudok Krajského súdu Prešov z 20. 02. 2018, sp. zn. 17Co/14/2017). V danom prípade odvolací súd nevzhliadol taký hrubý nepomer práv a povinností v neprospech spotrebiteľa, ktorý by mohol privodiť neplatnosť zmluvy ako celku.

9. Bolo potrebné preskúmať, či žalobkyňou namietané zmluvné dojednania sú neprijateľné, a teda neplatné, ak sú neplatné, či ich je možné oddeliť od zmluvy bez toho, aby to spôsobilo neplatnosť celej zmluvy, a či uvádzané neprijateľné zmluvné podmienky nespôsobujú hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa.

9.1. Žalobkyňou namietaná zmluvná podmienka o paušálne stanovenom poplatku za každú vystavenú

upomienku, ktorá je zakotvená v článku II. predmetnej zmluvy, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, nakoľko ukladá spotrebiteľovi povinnosť v rozpore s § 53 ods. 1 a § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka, spočívajúc v neprimerane vysokej sankcii, ktorej výška nie je odôvodnená nákladmi banky. Poplatok nereflektuje podstatné skutočnosti ako napríklad výška spotrebiteľského úveru, doba splácania, počet zostávajúcich splátok spotrebiteľa do splnenia záväzku a pod.; naopak, je stanovený pevnou sumou, ktorá nie je racionálne odôvodnená. Tento poplatok je spôsobilý ohroziť ekonomický záujem spotrebiteľa, nakoľko je neúčelný a uvedená podmienka je v rozpore s ustanoveniami § 4 zákona o ochrane spotrebiteľa, nakoľko spôsobuje nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Avšak neprijateľnosť tejto zmluvnej podmienky sa môže týkať len časti zmluvy týkajúcej sa nárokov na poplatky a nemôže spôsobiť neplatnosť celej zmluvy, pretože táto môže byť ďalej účinná aj bez uvedenej podmienky.

9.2. Zmluvné ustanovenie v ustanovení článku I. ods. 7, podľa ktorého je banka oprávnená zmeniť lehotu splatnosti splátky úrokov a poplatkov dohodnutú v základných podmienkach úverovej zmluvy, ako aj spôsob splácania úrokov a poplatkov je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a to ide o zmluvné dojednanie, ktoré je v rozpore s ustanovením § 53 ods. 4 písm. i) Občianskeho zákonníka. Avšak ani takto formulovaná neprijateľná podmienka nemôže mať za následok neplatnosť celej zmluvy o spotrebiteľskom úvere, nakoľko je oddeliteľná od zvyšku zmluvy. Neplatnosť sa môže týkať len tejto časti.

9.3. Neprijateľnou zmluvnou podmienkou nie je zmluvné dojednanie zakotvené v čl. I. ods. 10 ohľadom následkov porušenia zmluvných povinností, nakoľko nie je možno ju považovať za nezrozumiteľnú ani neurčitú, keďže samotné ustanovenie ďalej odkazuje na Všeobecné obchodné podmienky. Uvedená formulácia nespôsobuje nerovnováhu, pretože žalovaný ako dodávateľ má právo vyvodiť dôsledky v prípade porušenia zmluvných povinností zo strany spotrebiteľa.

9.4. Neplatnosť zmluvy žalobkyňa vzhládla aj kvôli rozhodcovskej doložke, ktorá však nebola uzavretá. Ustanovenie článku I. ods. 12 favorizuje mimosúdnu dohodu; a až následne má prísť ku konaniu pred rozhodcovským súdom, alebo všeobecným súdom. Takto formulované ustanovenie nie je rozhodcovskou zmluvou alebo doložkou, nie je spôsobilé vyvolať konanie pred rozhodcovským súdom. Náležitosti rozhodcovskej zmluvy, alebo doložky sú upravené zákonom o rozhodcovskom konaní. Takto formulované ustanovenie, nijakým spôsobom nezbavuje žalobkyňu ako spotrebiteľku riešiť spory so žalovaným ako dodávateľom pred všeobecným súdom.

10. Žalobkyňou predložené stanovisko Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 03. 09. 2019 nie je pre súd záväzné. Posúdenie neprijateľnosti zmluvných podmienok spadá do kompetencie súdu. V zhode s prijatým záverom súdu prvej inštancie zastáva odvolací súd názor, že na daný dôkaz ani nie je možné prihliadať, pretože sa zrejme týka inej zmluvy o splátkovom úvere, a to zmluvy z 08. 04. 2014, hoci zmluva o splátkovom kalendári bola uzavretá dňa 22. 05. 2014.

11. Vychádzajúc z vykonaného dokazovania je zrejmé, že v zmluve sa vyskytli 2 neprijateľné podmienky, ktoré sú sankcionované neplatnosťou, avšak je potrebné aplikovať ustanovenie § 41 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa má neplatnosť týkať len týchto ustanovení a nie celej zmluvy o spotrebiteľskom úvere, nakoľko tieto zmluvné dojednania sú oddeliteľné od ostatného obsahu zmluvy, bez toho, žeby prišlo k zásahu do podstatných obsahových náležitostí, ktoré definujú zmluvu o úvere. Zmluva o splátkovom úvere neobsahuje veľké množstvo neprijateľných podmienok, (boli zistené len dve), a tieto nie sú schopné spôsobiť hrubý nepomer medzi právami a povinnosťami v neprospech spotrebiteľa. Aby bolo možné zmluvu považovať za neplatnú, musela by predmetná zmluva o splátkovom úvere obsahovať množstvo neprijateľných podmienok, nielen dve. Žalobkyňa nepreukázala žiaden dôvod, ktorý by mal za následok neplatnosť zmluvy ak celku, zmluva je platná, spĺňa všetky podstatné náležitosti zmluvy o úvere, náležitosti podľa zákona č. 129/2010 Z. z..

12. Na základe uvedených odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 1, 2 C.s.p. ako vecne správny potvrdil.

13. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p.. V odvolacom konaní bol plne úspešný žalovaný, preto mu vznikol voči

žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, keď o výške náhrady trov konania v zmysle § 262 ods. 2 C.s.p. rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.“.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie (ďalej aj „dovolateľka“), jeho prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 CSP. Navrhla zrušiť dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie i odložiť vykonateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

3.1. Žalobkyňa svoje dovolanie v zmysle § 420 písm. f) CSP odôvodnila tým, že zmluva o splátkovom úvere obsahuje viaceré ustanovenia, ktoré sa považujú za neprijateľné zmluvné podmienky, čo opodstatňuje záver o určení jej neplatnosti ako celku. Odvolaciemu súdu vyčítala, že nevzhliadol na hrubý nepomer práv a povinností v neprospech žalobkyne ako spotrebiteľky v záväzkom (úverovom) vzťahu napriek skutočnosti o existencii nepriateľných zmluvných podmienok a tiež dôkazov o nich predložených žalobkyňou. Skonštatovala, že odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia vychádzal z nesprávne zisteného skutkového stavu, čím vytvoril priestor pre vydanie rozhodnutia, ktoré nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. V ďalšom dovolateľka cituje viaceré ustanovenia Občianskeho zákonníka a iných predpisov o spotrebiteľských zmluvách a ich právny obsah (i význam) komentuje.

3.2. Dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP dovolateľka v dovolaní nevymedzila ani bližšie neodôvodnila.

4. Žalovaná nepovažovala dovolanie za prípustné ani dôvodné, navrhla, aby ho dovolací súd odmietol a priznal jej náhradu trov odvolacieho konania. Akcentovala, že žalobkyňa poňala dovolanie ako polemiku s údajným nesprávnym právnym posúdením veci, čo nezakladá jeho prípustnosť. Dovolací súd nie je súdom skutkovým. Cieľ smernice 93/13 spočíva v odstránení nekalých podmienok zo zmluvy a nastolení rovnováhy, nie v odstránení zmluvy ako celku.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu

spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

12. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

13. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

14. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

15. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom.

15.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

15.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

15.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zarúčených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

16. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala, že sudy nesprávne zistili skutkový stav, nesprávne vyhodnotili niektoré dôkazy a vec nesprávne právne posúdili (najmä ohľadom zistenia hrubého nepomeru práv a povinností v neprospech spotrebiteľa, záveru o nevyslovení neplatnosti zmluvy o splátkovom úvere). Jadrom žalobkyňou podaného dovolania je jej nesúhlas s právnym posúdením veci zo strany odvolacieho súdu. Jej dovolacia argumentácia, cez prizmu ňou prezentovaného právneho stavu, smerovala proti právnym záverom odvolacieho súdu, ktoré podrobila kritike. Podľa jej názoru malo byť v tejto veci určené, že zmluva o splátkovom úvere je neplatná pre hrubý nepomer práv a povinností spotrebiteľa voči dodávateľovi založený na základe viacerých neprijateľných zmluvných podmienok. V tejto súvislosti dovolací súd konštatuje, že právne aspekty posudzovania danej veci zo strany odvolacieho súdu neboli zásadného významu pri skúmaní opodstatnenosti žalobkyňou namietaných zmätočností podľa § 420 písm. f) CSP, nakoľko

(i) podľa ustálenej praxe dovolacieho súdu nesprávne právne posúdenie veci v zásade nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, a teda ani prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia,

(ii) prípadné právne posúdenie veci dovolateľkou formálne podriadené pod § 420 písm. f) CSP síce môže dovolací súd vecne preskúmať, avšak iba pri uplatnení dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP, ktorý však dovolateľka v dovolaní neuplatnila („práva patria bdelým“) a

(iii) prípadné právne posúdenie veci sa síce môže premietnuť (aj) do porušenia práva na spravodlivý proces, ak právne závery súdu boli celkom zjavne nedôvodné, či arbitrárne, čo však v danej veci nebolo zistené (pozri bod 17. nižšie).

17. Podľa dovolacieho súdu, odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený, či rozporuplný. V prejednávanej veci sa odvolací súd v odôvodnení svojho (dovolaním napadnutého) rozhodnutia v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie pokiaľ išlo o skutkové zistenia, vyhodnotenie rozhodujúcich skutočností a právne posúdenie veci. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd vyčerpávajúco venoval všetkým pre vec rozhodným aspektom prejednávaneho sporu (viď bod 2.1. tohto rozhodnutia vyššie a v nich citované dôvody rozhodnutia odvolacieho súdu - najmä body 5.1. až 11.). To, že v

podmienkach posudzovanej veci odvolací súd z viacerých namietaných neprijateľných zmluvných podmienok zistil len dve, ktoré však nepovažoval za spôsobilé založiť neplatnosť celej zmluvy ale iba neplatnosť týchto podmienok je vyjadrením legitímneho právneho názoru i keď tento dovolateľka nepovažuje za správny. Dovolací súd za takej procesnej situácie poukazuje na stanovisko žalovanej, že právo EÚ síce sleduje odstrániť nekalé podmienky v zmluvách avšak s cieľom nastoliť rovnováhu v právach a povinnostiach, nie však automatickým odstránením celej zmluvy, keď k takému postupu možno pristúpiť len v osobitných situáciách. Tým nie je dotknutá otázka (ne)správnosti právneho posúdenia veci, lebo touto nemožno dôvodne uplatniť dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP.

17.1. Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (9Cdo/248/2021, 9Cdo/73/2020, 9Cdo 121/2020). Napokon je potrebné uviesť i to, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

18. Pokiaľ žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj z dôvodu nesprávneho vyhodnotenia dôkazov, nesprávneho zistenia skutkového stavu veci, dovolací súd považuje za potrebné opakovane zdôrazniť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nie je súdom skutkovým. Nedostatočne zistený skutkový stav veci, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2018, 3Cdo/94/2018, 6Cdo/69/2020, 9Cdo/209/2020). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

19. Pokiaľ dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj v dôsledku právnej argumentácie odvolacieho súdu [napr. o nezistení značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán, o (ne)prijateľnosti zmluvných podmienok v zmluve o splátkovom úvere a pod.], čím malo byť porušené jej právo na spravodlivý proces. Dovolací súd k tomu uvádza, že už podľa predchádzajúcej procesnej úpravy dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a tiež 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 7Cdo/26/2010, 8ECdo/170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je ani v súčasnosti (po 1. júli 2016) žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolateľkou tvrdenú vadu znátočnosti, zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/86/2020).

20. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto ho v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

21. Dovolateľka v dovolaní ako dovolací dôvod uviedla len - „§ 421 CSP“, avšak ho nevymedzila ani neodôvodnila; dovolací dôvod obsahovo neuplatnila. Z hľadiska vysvetlenia uvedeného nedostatku dovolací súd uvádza:

21.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

21.2. Právnym posúdením vecí treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (*questio iuris*). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (*questio facti*), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie vecí nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní vecí, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

21.3. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

21.4. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Dovolací súd vo svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

21.5. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. b) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté, avšak táto otázka doteraz v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) tvrdiť (a prípadne i doložiť), že takáto otázka doteraz nebola riešená odvolacím súdom, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

21.6. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. c) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté, avšak táto otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. c) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) preukázať a vysvetliť rozdielnosť riešenia identickej právnej otázky odvolacím súdom (označením konkrétneho stanoviska, judikátov alebo rozhodnutí najvyššieho súdu), c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

21.7. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

21.8. So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje nevymedzenie dovolacieho dôvodu dovolateľkou v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP. Žalobkyňa iba poukazovala na skutkové deficity a nesprávne právne závery súdov, s ktorými polemizovala a vyslovovala s nimi nesúhlas. Takým spôsobom sa jej však nepodarilo vymedziť právnu otázku v niektorom z dovolacích dôvodov v zmysle § 421 CSP. Dovolací súd uvádza, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP nezodpovedá právnej úprave. Ex officio ingerencia odvolacieho súdu majúca za následok reštauráciu dovolacieho dôvodu s novým vymedzením jeho obsahu, patričným komentárom i hľadaním

a označením vhodnej judikatúry dovolacieho súdu, by mohla byť neprípustným zásahom narúšajúcim samú materiálnu podstatu spravodlivého procesu i princípu rovnosti (vrátane „rovností zbraní“) a kontradiktórnosti civilného sporového konania. Z uvedeného plynie, že dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný právnym zástupcom dovolateľky, lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľky (porovnaj IV. ÚS 372/2020). Ústavný súd v uznesení sp. zn.: I. ÚS 215/2022-15 zo 14. apríla 2022, bod 15. odôvodnenia (tiež I. ÚS 214/2022-14 zo 14. apríla 2022 bod 20.) k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto, aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“. Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky“ (I. ÚS 115/2020). Za také ale nebolo možné považovať dovolanie v tejto veci.

22. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobkyne, ktorým prípadne mienila namietat' nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

23. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo/72/2020, 9Cdo/184/2020).

24. Žalovaná bola v dovolacom konaní úspešná, preto jej dovolací súd v zmysle ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP voči žalobkyni priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

25. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.